

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Fakulta textilní

Bakalářská práce

1998

Barbora MLUVKOVÁ

Technická univerzita v Liberci

Fakulta textilní

Katedra textilního a oděvního
návrhářství

Školní rok: 1997/1998

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro Barbora M L U V K O V Á
obor 31 - 22 textilní a oděvní návrhářství

Vedoucí katedry Vám ve smyslu zákona č. 172/1990 Sb. o vysokých školách a ve smyslu studijních předpisů pro bakalářské studium určuje toto zadání bakalářské práce:

Název tématu: Vzorování bytových textilií voskovou batikou

Zásady pro vypracování :

1. Zhotovování návrhů
2. Realizace
3. Použití zhotovených materiálů
4. Použití zhotovených materiálů na výrobu závěsů

Rozsah grafických prací:

Rozsah průvodní zprávy:

cca 25 stran

Seznam odborné literatury:

Časopisy umění a řemesla

Velká obrazová encyklopedie ručních prací

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Dana Pejchalová

Zadání bakalářské práce:

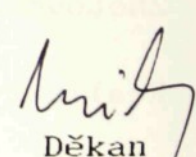
3. 11. 1997

Termín odevzdání bakalářské práce:

29. 5. 1998

Vedoucí katedry
Ing. Renata Štorová, CSc.

Děkan
Prof. Ing. Jiří Militký, CSc.

V Liberci dne 30. 3. 1998

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA TEXTILNÍ

Obor 31 – 22

Textilní a oděvní návrhářství

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vzorování bytových textilií voskovou batikou

Počet stran: 28

Počet obrázků: 6

Počet příloh: 5

Barbora Mluvková

ÚVOD

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	
O BARVĚ OBECNĚ	7
VÝZNAM BAREV A VZORŮ V INTERIÉRU	9
TECHNIKA BATIKOVÁNÍ	10
TRENDY	14
INSPIRACE	16
PRAKTICKÁ ČÁST	
VOLBA MATERIÁLU A TECHNIKY	18
REAKTIVNÍ BARVIVA	19
PRACOVNÍ POSTUP	20
ZÁVĚR	26
SUMMARY	27
SEZNAM LITERATURY	28

PŘÍLOHA

ÚVOD

Textil je nedílnou součástí lidské civilizace. Snad kromě první etapy vývoje člověka, kdy měl funkci pouze praktickou (to je ochrana před zimou), vystupuje též v roli estetické. Celý vývoj člověka až po dnešek je provázen rozvojem jeho schopností, zdokonalováním, zlepšováním pracovních postupů, vynalézáním nového. To vše se samozřejmě odráží v textilní tvorbě, která stojí v popředí lidského zájmu právě pro svou unikátní funkci.

Svou práci jsem zaměřila na bytový textil (lůžkoviny, závěsy). Textil může výrazně ovlivnit vzhled a atmosféru interiéru. Lůžkoviny a závěsy se, myslím, dobře doplňují, protože dohromady tvoří harmonický celek. Jedná se o velké plochy, které mohou hned upoutat pozornost, nebo naopak vypadat nenápadně, záleží na volbě barevnosti a vzoru. Pro vytvoření vzoru jsem použila techniku batikování.

TEORETICKÁ ČÁST

O BARVĚ OBECNĚ

„Barva je to, co není. Svět kolem nás je totiž ve skutečnosti nebarevný. Všechny barvy jsou však ukryty ve světle, které se našim očím zdá nebarevné, bezbarvé. Ze světla se barvy rodí, ve světle žijí - a bez něj zanikají.“ (Pleskotová, 1987). Tak by se stručně dala barva definovat.

Barvy člověka obklopují na každém kroku. Každý však barvy vnímá jinak. Někomu se líbí zářivé a jasné základní barvy, jiný zase nedá dopustit na pastelové tóny. Jednu vlastnost ale mají barvy společnou: každá z nich vyvolává určitý pocit. Některé barvy patří mezi naše oblíbené, některé naopak nemůžeme vystát. Líbí se nám třeba pohled na zelený, zalesněný kopec, ale zelenou bychom doma nesnesli, máme rádi černobílou kombinaci, která je velmi kontrastní, nebo jsou nám příjemné jemné pastelové tóny. Barvy symbolizují naši náladu a dokážou vyjádřit naše pocity. Některé barvy jsou příjemné, vyvolávají pocit tepla, jiné jsou studené až mrazí.

Vnímání barev však není jen otázkou subjektivního pocitu, ale také kulturní tradicí. V různých kulturách jsou barvy vnímány různě. Ve Středozeří je barvou smutku černá, u Hindů se za smuteční barvu považuje bílá, která u nás symbolizuje mír. Červená je barvou krve, ale také symbolem energie. Znamená také stop. Zelená je barvou života, značí též, že je něco dovoleno. Hnědá barva a přírodní tóny nám dávají pocit sepětí se zemí.

Barvy zkrátka působí na každého člověka a v každé kultuře jinak. Jejich význam se mění, stejně jako jejich vnímání, ale zůstávají základní pocity, které určitá barva vyvolává.

Červená - je povzbuzující. Může být jasná, křiklavá, ohnivá nebo naopak temně rudá, purpurová, vínová. Tmavší tóny působí důstojně až vznešeně, setkáváme se s nimi na královských pláštích, v reprezentačních prostorech, kde ji můžeme najít na kobercích, těžkých závěsech nebo třeba polstrovaných divadelních křeslech. Jasné červené tóny povzbuzují, zlepšují náladu, působí vstřícně. Často se objevují na vlajkách, v reklamě, protože dobře upoutají

pozornost. Ne náhodou jsou červené některé dopravní značky a jiná signalizační zařízení.

Zelená - je protipólem barvy červené. Je uklidňující, je to barva přírody, stromů, rostlin. Má obrovskou škálu odstínů, od jedovaté zelené s velkým obsahem žluté, kterou můžeme vidět v přírodě na jaře, když raší první listy stromů, po temně zelenou, jakou spatřujeme v jehličnatých lesích. Tmavě zelená působí smutně až melancholicky, svěží zeleň vesele. Pokud se zelená smíchá s bílou, získáme odstín, který uklidňuje a osvěžuje.

Žlutá - je teplá a expanzivní. Působí vesele a otevřeně. Je symbolem slunce a světla, v přírodě převládá v létě při zrání plodů a na podzim, když žloutne listí. Je symbolem hojnosti a plodnosti, ale také stárnutí. Zlatá vyjadřuje bohatství, ale také může působit falešně.

Modrá - je hluboká, mystická. Spojujeme ji s oblohou, vodou, s něčím dalekým a nekonečným. Působí chladivě, uklidňuje a uvolňuje. Světle modrá působí přívětivě, tmavě modrá temně, někdy až skličujícím dojmem.

Oranžová - je dynamická, velmi teplá. Spojuje se v ní veselost žluté a živost červené. Je zářivá, vzbuzuje optimismus, radost. Je velmi výrazná, proto se těžko kombinuje s ostatními barvami.

Fialová - je vznešená až tajemná. Je symbolem úcty, důstojnosti. Vyvolává chlad, smutek, může působit negativně. Světle fialová je melancholická, mdlá, bez energie.

To je stručná charakteristika některých barev, s nimiž se denně setkáváme. Ať si to uvědomujeme či nikoliv, barvy nás neustále ovlivňují.

VÝZNAM BAREV A VZORŮ V INTERIÉRU

Barva hraje v interiéru důležitou roli. Pomocí barvy můžeme místnost opticky zvětšit či zmenšit, strop snížit nebo naopak zvýšit, prostor rozšířit nebo zúžit. Vše záleží na volbě správné barevnosti stěn, podlahové krytiny, nábytku a textilních doplňků.

Barvy rozdělujeme na dvě velké skupiny: barvy teplé a studené. Mezi teplými barvami převládá žlutá a červená, mezi studenými modrá a zelená.

Pokud v interiéru použijeme hodně teplých barev (např. žluté stěny), prostor se bude zdát uzavřenější a menší. Kdybychom ve větší míře volili barvy studené, tak se místnost provzdušní, ochladí a opticky zvětší. Těmito pravidly se řídíme nejen při volbě barev na stěny, ale i při výběru barevnosti textilií.

Při výběru textilu musíme však dbát ještě na jeden faktor, a to je vzor. „Vzorovaný textil se v prostoru uplatňuje jako barevně rytmizovaná plocha, která podle výraznosti barev a velikosti desénových vzorů vytváří barevné struktury, popřípadě výrazně ornamentalizuje plochu.“ (Čechová, 1987) Velikost vzoru by měla být přiměřená velikosti místnosti – čím menší místnost, tím bychom měli použít menší vzor. Důležitý je také směr vzoru, např. vertikální pruhy zvyšují, horizontální rozšiřují apod. Pokud si vybereme geometrický vzor, musíme počítat s tím, že se prostor bude zdát přísnější, ostré úhly a pravidelné linky působí stroze a věčně. Záleží na barvě, jestli bude vzor působit příjemně nebo neutrálně a neosobně. Často se v domácnostech či na chatách setkáváme s kostkovanými látkami, ať jsou to klasické kanafasy použité na ubrusy, polštáře, povlečení nebo závěsy, obyčejné utěrky nebo třeba hřejivé plédy se skotskou kostkou. Látky s geometrickým vzorem v neutrálních barvách se často používají do kanceláří a úřadů, kde má prostředí působit neosobně a oficiálně. Protikladem geometrických vzorů jsou vzory rostlinné, inspirované přírodou. Různě velké květy se dobře hodí do ložnic či obývacích pokojů, motivy zvířat třeba do dětského pokoje. Pokud zvolíme jemné barvy a drobný vzor, bude látka působit romanticky a pokoj bude útulnější.

To jsou obecná pravidla, kterými bychom se měli řídit, ale vše záleží na vkusu každého z nás. Důležité je, abychom se cítili dobře.

TECHNIKA BATIKOVÁNÍ

Batika je ruční technika vzorování tkanin. Spočívá v pokreslení tkaniny voskem a následném barvení. Na místa pokrytá voskem barvivo nepronikne. Po barvení se vosk odstraní a zbude vzor, který se neobarvil. Místo vosku se mohou použít také provázky, kterými se látka omotá a pevně utáhne. I tak vznikají zajímavé vzory.

Technika batikování pochází z Jávý. První zmínky o ní jsou z 16. století. Na pobřeží Malabaru se našly zbytky látek určených na export. Z roku 1518 pochází tulis, tedy látka, která byla vzorovaná psaním horkým voskem, ručně malovaná batika. Tulis se nazývá podle jávského výrazu pro psaní. Vyrobit tulis je velmi náročné a zdlouhavé, tomu odpovídá jeho cena. Víc než před půl stoletím byla tato škrábaná batika největším zdrojem příjmů.

Slovo „baték“ se od dávných dob vyskytovalo v jazyku obyvatel Jávý, ale jeho přesný význam není znám. My batik chápeme jako barevné tištění.

PROCES BATIKOVÁNÍ

Abychom procesu batikování dokonale porozuměli, musíme se mu důkladně věnovat. Na Jávě, kde je centrum výroby takto vzorovaných látek, nejsou moc dobré pracovní podmínky. Jsou zde rodinné dílny, kde pracují i děti. Ženy se věnují voskování, muži barvení a děti pomáhají při překreslování vzorů. Na severním pobřeží jsou továrny, které se zabývají batikováním. Používají kvalitnější látky a i design je lepší. (Obr. 1)

Výroba batiky je velmi pracná a celý proces je velmi zdlouhavý, trvá jeden rok a více. Vše začíná výběrem materiálu. Používá se čistá bavlna. Velmi kvalitní bavlna se používala začátkem 19. století, kdy se na Jávě dovážela látka z nizozemských manufaktur. Látka musí dobře přijímat vosk a barvu, proto se před voskováním upravuje síla a tvrdost vláken. Látka se vyvaňuje, aby se odstranily nečistoty a potom se ošetří olejem a obarví se na základní barvu. Na dřevěné podložce se bavlna tluče tloučkem, aby se materiál změkčil a lépe přijímal barvu. Po praní a tlučení pracovník tužkou nakreslí vzor na látku, která jde do továrny. Kreslení vzorů je rodinná tradice, někteří kreslí z paměti, jiným se vzor nakreslí na papír a oni ho přenesou na látku.

MÍCHÁNÍ VOSKU

Používá se včelí vosk, který se dováží z ostrova Sumba a Timor. Vosk je míchán podle speciálních receptů. K vosku se přidávají přísady gandarokan, což je látka z eukaliptového stromu, matakucing, což v jávském jazyce znamená kočičí oko, a kendal, to je tuk z krávy. Mnozí výrobci věří, že jejich krásné vzory jsou takové, právě díky použitým přísadám.

NÁSTROJE

Patří mezi ně ľanting, který se skládá z bambusové ručky s malou měděnou čepičkou, ve které je vosk. Z ní vychází bambusová trubička. Měď se používá proto, že dobře udržuje teplo a vosk vydrží delší dobu v tekutém stavu.

BARVENÍ A DOKONČENÍ

O celém výsledku rozhoduje odstín barvy a její trvanlivost. Recepty na barvu jsou tajné, stejně jako voskové mixy. Dědí se z generace na generaci. Barvy mají názvy podle míst, kde se jimi barví. Nejčastěji se používají čtyři barvy. Nejrozšířenější a nejstarší je indigo. Získává se z rostlin na Jávě a používá se asi čtyřicet odstínů modré. V místním jazyce se nazývá biron (biru znamená modrá). Druhou nejrozšířenější barvou je mengkudu, což je hluboká červená, získává se z kůry a kořenů stromů. Další barvou je žlutá, která se nazývá teregang. Čtvrtá barva je sogá - živá hnědá, je typická pro střední oblast Jávy.

Po každém voskovém cyklu se látky barví v kádích. Látky jsou v lázni třikrát po dobu jednoho až deseti dnů. Přebytečná barva se odstraní koupelí ve vodě s vápnem. Každý měsíc, vždy čtvrtou neděli, se batiká prodává.

Technikou batikování vznikají velmi složité vzory, které obdivují lidé na celém světě. Často se na látkách objevují květy, ptáci, motýli, žáby a ryby, vzory bývají úhlopříčně symetrické.(Obr. 2)

TRENDY

V současné době se v bytových textiliích uplatňuje několik trendů. Na jedné straně se klade důraz na barvu, na straně druhé je důležitá struktura materiálu. Stále oblíbenější je používání tkanin s vaflovou vazbou. Nenacházíme je už jen v koupelně, ale objevují se i u ložního prádla, které se nemusí žehlit.

Vedle žakárských tkanin se objevují i jednobarevné materiály v žebrové nebo rypsové vazbě, které jsou hladké, lesklé nebo naopak reliéfní. Stále oblíbená je žinylka.

Pokud jde o barevnost, je velmi oblíbenou barvou modrá a to samotná nebo v kombinaci s kontrastními barvami. Dále se objevuje jásavá žlutá, zelená, také lososová. I přírodní barvy jsou stále na výsluní, hlavně terakota a béžová.

Vzory převládají koordinované. Důraz se klade na jednoduché desény a sladěnou barevnost. Stále velmi populární je kombinace květinových vzorů s proužky a káry. Z květin převládá motiv tulipánu. Dále se uplatňují listy bambusu a úponky. Často se používá také vzor napodobující zvířecí srst, ale v obměněných barvách.

Dalším námětem jsou geometrické vzory, které nalezneme jak na žakárských, tak na tištěných textiliích. Látka s jednoduchým geometrickým vzorem je oživena zajímavou strukturou, kterou dosáhneme buď vazbou, nebo použitím silnějšího materiálu či žinylky.

U ložního prádla se setkáváme s několika hlavními trendy. Jsou to romantické vzory - různě velké květy, které jsou často v kombinaci s proužky nebo káry. Motivy jsou oproti předchozím rokům jemnější, často vzhledem připomínají akvarel, kontury nejsou tak ostré. Ani barvy už nejsou tak agresivní. Převažují přírodní barvy, odstíny hnědé a béžové, růžová, jemně zelená a modrá. Opět se vrací kombinace černé a bílé. Vedle námětů zahrady se tvůrci inspirovali také Orientem. Jsou to geometrické vzory, trojúhelníky, čtverce, kosočtverce a další tvary v různě velkých plochách. Inspirace přichází také z Afriky, kde nacházíme rozmanité naivní obrázky u domorodých obyvatel, které se snadno převádějí do textilního vzoru.

U stolního prádla se stále častěji setkáváme s koordinovanými programy. Je snaha barevně a vzorově sladit prostírání a ubrusy s dalšími textiliemi, se závěsy a záclonami, polštářky, utěrkami a zástěrami. U stolního prádla se klade důraz také na praktičnost, používají se moderní materiály, které jsou pokryty speciální vrstvou. Ta zabraňuje tvorbě skvrn po potřísnění jídlem a nápoji. Nyní dominují strukturní materiály (piké, rypsy, panama), od hladkých látek se upouští. Velmi efektní jsou transparentní a vrstvené materiály, jako například voály a organzy. Vzory jsou také květinové, ale převládají macešky a znovu objevené růže. Další dezény jsou inspirované Orientem, to jsou různé ozdobné kachle a mozaiky, dále potom kašmírské vzory a africké motivy. Protikladem těmto námětům je inspirace japonským uměním, které je velmi střízlivé, barevnost je chladná, převládá bílá, šedá a béžová. Vedle těchto barev jsou stále oblíbené barvy ovoce, které jsou na výsluní už několik let.

Při tvorbě záclon se tvůrci také inspirovali přírodou, v módě jsou jemné leptané záclony a také záclony tištěné. Nepoužívají se už jen bílé a béžové odstíny, ale také modrá, zelená, rezavá a další barvy. Vzory jsou květinové a geometrické, často stejné i na závěsech, takže celé okno je dokonale sladěné. U tkaných záclon se používají pro získání zajímavého efektu hrubší vazby, často se přidávají lněné příze. Záclony mohou být také vyšíváné, ať je to ažurová bordura, která dodá klasický vzhled, nebo vyšíváné saténové proužky či voály. Pokud použijeme výraznější barevnost, i klasická pletená záclona může vypadat zajímavě.

INSPIRACE

Nekonečné a nepřeborné množství námětů pro textilní tvorbu skýtá příroda. Ohromná paleta barev a rozmanitost tvarů se přímo nabízejí k převedení do textilního vzoru. Přírodou se však neinspirují jen textilní výtvarníci, ale i umělci v jiných oblastech. Příroda lidi odpradáвна fascinovala svou důmyslností, vše do sebe zapadá, nic v přírodě není samoučelné, i když by se to mohlo na první pohled zdát. Milióny let se v přírodě odehrává boj o přežití, který mezi sebou svádějí všichni živí tvorové a tak mezi sebou udržují rovnováhu. Velkou roli v tomto boji hraje ochranné zbarvení zvířat, které se vyvinulo tak, aby napodobovalo prostředí, ve kterém se ten který druh pohybuje. Rozmanité vzory na kůži činí zvířata téměř neviditelnými. Například levhart se díky charakteristické kresbě dokonale skryje ve větvích stromů. Na první pohled se zdá, že mezi listy probleskují sluneční paprsky. Totéž nacházíme i u dalších kočkovitých šelem a nejen u nich. Toto ochranné zbarvení tvoří elegantní mozaiku, která se lidem líbila od nepaměti a stále se k ní vrací. V módě se často setkáváme se vzory napodobujícími zvířecí srst.

Mozaiku v přeneseném slova smyslu nenacházíme jen u zvířat, ale především v umění. S mozaikou, tedy s něčím složeným z kousků dřeva, skla či kamene, se setkáváme v mnoha kulturách a oblastech. Jedná se o výzdobu zdí, různé ornamentální obrazy z islámského světa, u nás například okna chrámů nebo obyčejné městské chodníky, které jsou zkrášleny dlažbou s různými vzory. Jednotlivé kousky do sebe pěkně zapadají, a to mě inspirovalo při navrhování. Mozaiky mohou být velmi jednouché, třeba jen dvoubarevné. Ty jsou právě na chodnících. Většinou jsou jednoduše geometrické, ale mohou připomínat i některé historické události, nebo upozorňují na to, že v tom kterém domě žila nějaká významná osoba, nebo jen prostý letopočet. Při procházkách po Praze se ráda dívám pod nohy, i když staré dlažební kostky často nahradil asfalt, stále ve staré části ulice zůstávají dlážděné, zachovává se tak ráz města. Líbí se mi nepravidelné okraje dlažebních kostek a nerovné linie vzoru, ze kterých je cítit lidská ruka.

Při volbě barevnosti jsem se rozhodovala mezi přírodními hnědými a rezavými odstíny a mezi svěžími zelenými a modrými odstíny a žlutou, které

jsem nakonec zvolila. Doplnila jsem je bílou a tyrkysovou. Jsou to barvy, které se ve velké míře objevují v přírodě, asi proto jsem si je tak oblíbila.

Modrá a zelená působí uklidňujícím dojmem, obě se dobře doplňují. Chladivou modř i svěží zeleň jsem použila na povlečení a myslím, že se mi v něm bude dobře spát. Na závěsy jsem použila stejný vzor, ale dominantní barvou je zde žlutá, která je velmi teplá a veselá, takže i při deštivém počasí navodí atmosféru dne prozářeného sluncem.

PRAKTICKÁ ČÁST

VOLBA MATERIÁLU A TECHNIKY

Zhotovila jsem si několik návrhů, ze kterých jsem vybrala ten, který se mi nejvíce líbil a dal se nejsnáze realizovat.

Zvažovala jsem, jaký postup zvolit pro realizaci, zda tisk nebo ruční malbu. Nakonec jsem zvolila ruční malbu spojenou s rezervováním voskem. Problém jsem měla s barvivy, protože jsem potřebovala barviva použít za studena, aby se vosk při barvení nerozehřál. Nejprve jsem zkoušela použít barviva dostupná na trhu (Duha, Iberia), ale příliš se mi neosvědčila, protože měla nízkou stálost v praní a ulpívala i na místech, která byla pokryta voskem. Hledala jsem tedy jiný typ barviv. Byla mi doporučena reaktivní barviva za studena (Ostazin S), která jsem potom použila.

Pro výrobu lůžkovin a závěsů jsem použila 100% bavlnu, protože se dá snadno prát i při vyšších teplotách, je příjemná na omak a dobře přijímá vlhkost.

REAKTIVNÍ BARVIVA

Při realizaci jsem použila reaktivní barviva, protože jsou vhodná k barvení bavlny (celulózových vláken).

Reaktivní barviva obsahují reaktivní atomy nebo skupiny, které reagují s funkčními skupinami celulózy. Vzniká tak kovalentní vazba, která je dost pevná, a proto materiály obarvené reaktivními barvivami vykazují vysokou stálost v praní.

Při barvení jsem zkoušela použít přímá barviva, ale stálost v praní byla velmi nízká, takže barva se uchycovala i na místech pokrytých voskem. Bylo to proto, že se váží vodíkovými můstky, které jsou slabší než kovalentní vazby. K rozštěpení kovalentní vazby je potřeba $215\text{--}300\text{ kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$, k rozštěpení vodíkového můstku $21\text{--}30\text{ kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$, tedy asi desetkrát méně.

Reaktivní barviva jsou také odolná vůči organickým rozpouštědlům, takže výrobky lze chemicky čistit.

Reaktivní barviva rozdělujeme do dvou skupin: monofunkční a bifunkční. Já jsem použila barviva monofunkční monohalogenotriazinová, Ostazin S – barvivo studeného typu (žluť S-6G, modř S-R) a Ostazin V (tyrkys), protože se nevyrábí typ S. Aplikovala jsem ho také za studena a myslím, že to nevadí. Při konečné úpravě se tyrkysová trochu více uvolňovala, ale v místech pokrytých voskem ani jinde neulpívala.

PRACOVNÍ POSTUP

STŘIH

Použitý materiál: 100% bavlna

Obchodní název: Veba

Šíře: 140 cm

Rozměry

Polštáře: 90 x 70 cm

Peřiny: 190 x 135 cm

Trojúhelníkové polštářky: 30 x 22 cm

Závěs - dvoudílný : 250 x 250 cm

Tkanice na zavazování

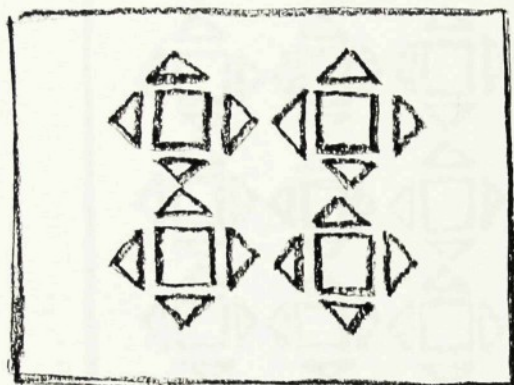
REZERVOVÁNÍ

Nejprve jsem si zhotovila šablonu se vzorem. Pomocí šablony jsem si na látku vyznačila body, kterými bude procházet vosková linka. Potom jsem bílou konzumní svíčkou nakreslila na látku obrysy vzoru. Následovalo nahřátí nad svíčkou. Přitom se vosk rozehřál a vpil do materiálu. Nejprve jsem zkoušela vosk rozehřát a nanášet na látku štětcem, ale vrstva vosku byla moc silná, rychle tuhla a linka nebyla rovnoměrná. Takové množství vosku se špatně odstraňovalo, musela jsem mnohokrát žehlit látku přes savý papír. Proto jsem se snažila použít vosku co nejméně a začala jsem na látku kreslit svíčkou.

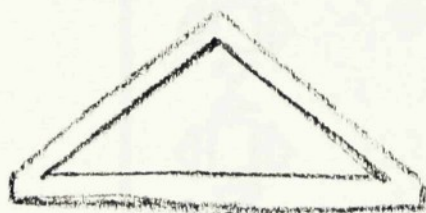
ROZMÍSTĚNÍ VZORU

Snažila jsem se, aby povlečení i závěsy byly variabilní. Proto jsem kombinovala barevnost na rubu a lici povlaku peřin. U závěsů jsem řasící pásku našila na horní i spodní okraj, takže bordura může být nahoře nebo dole, podle toho, jak se závěs pověsí. Záleží na velikosti a tvaru místnosti, kam se umístí.

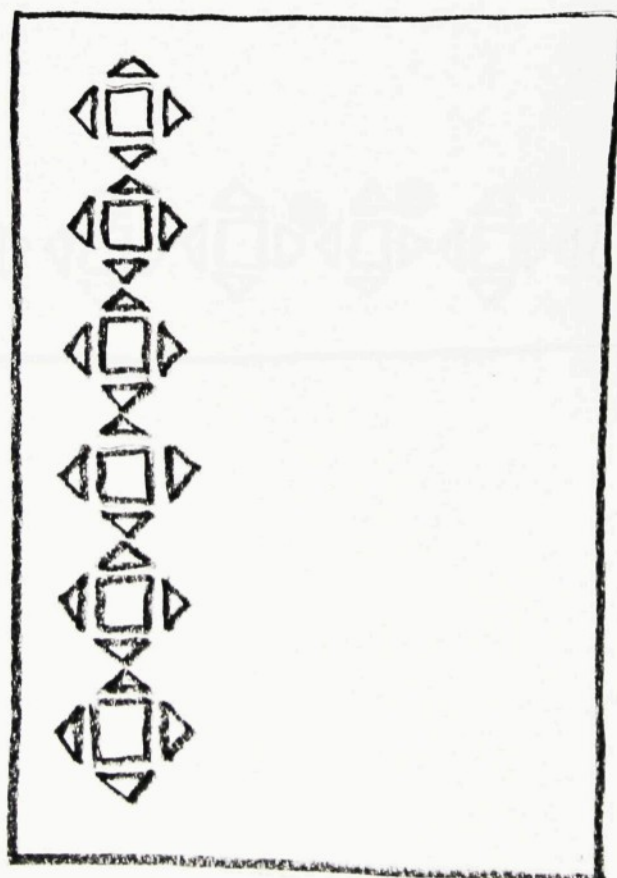
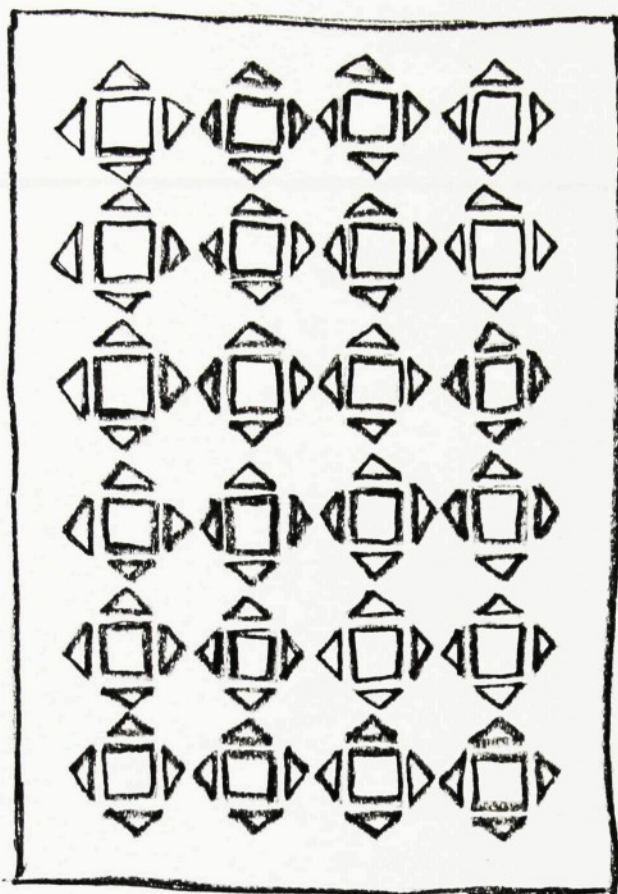
Obr. č. 3: Rozmístění vzoru na polštáři

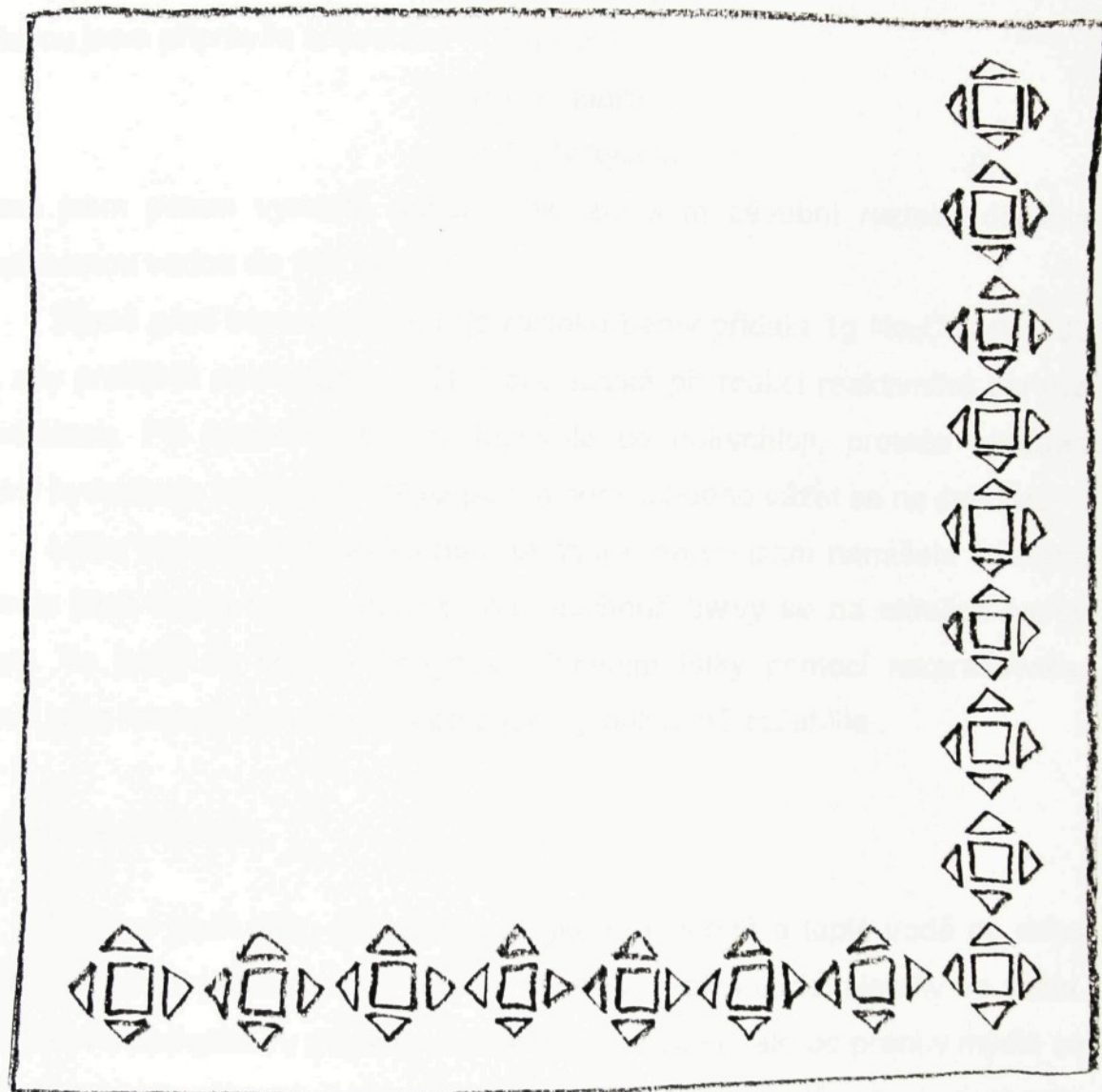
Obr. č. 4: Trojúhelníkový polštářek

Obr. č. 5: Rozmístění vzoru na peřině

Obr. č. 6: Rozmístění vzoru na závěsu

BARVENÍ

Nejprve jsem si v laboratoři připravila zásobní roztoky. Navážila jsem si barviva a rozpustila je ve 20 ml destilované vody.

Navážky: 2,5 g barviva (modrá, žlutá, tyrkysová)

Zelenou jsem připravila smísením: 1,3 g žluté

0,7 g modré

0,7 g tyrkysové

Doma jsem potom vyrobila roztoky tak, že jsem zásobní roztoky doplnila destilovanou vodou do 100 ml.

Těsně před barvením jsem do roztoku barvy přidala 1g Na_2CO_3 na 100 ml, aby proběhla neutralizace HCl, která vzniká při reakci reaktivního barviva s celulózou. Při barvení jsem postupovala co nejrychleji, protože uhličitán sodný hydrolizuje barvivo, které už potom není schopno vázat se na celulózu.

Látku jsem barvila zavěšenou na šňůře, barvu jsem nanášela štětcem. Musela jsem barvit rychle, protože při zaschnutí barvy se na okrajích tvořily mapy. To jsem se snažila korigovat vlhčením látky pomocí rozprašovače. Barvu jsem nechala zaschnout a poté jsem ji důkladně zažehlila .

KONEČNÁ ÚPRAVA

Nejprve jsem látku důkladně vyprala ve studené a teplé vodě po dobu asi deseti minut, potom jsem ji prala v mýdle ve vařící vodě. Nejdřív se zdálo, že se barva zachytila i v místech napuštěných voskem, ale po praní v mýdle se barva odstranila. Na závěr jsem látku vymáchala ve vodě, abych ji zbavila mýdla.

ŠITÍ

Z připravených materiálů jsem ušila dvoje povlečení, čtyři trojúhelníkové polštářky a dvojdílný závěs. Zapínání u povlečení jsem vyřešila tkanicemi, které jsem zhotovila z nabarveného materiálu.

INSTALACE V INTERIÉRU

Navrhla a zrealizovala jsem textil do ložnice. O interiéru jsem uvažovala už při navrhování. Snažila jsem se přizpůsobit rozměrům místnosti v panelovém domě, tedy hlavně výšce pokoje. Proto jsem na závěsech udělala svislý pruh, který místnost opticky zvýší. Jak se můj závěr vydařil je možné posoudit na fotografiích v příloze.

ZÁVĚR

S výsledkem práce jsem spokojená, myslím, že se mi zamýšlený návrh podařilo realizovat podle mých představ. Nejvíce problémů jsem měla se sháněním vhodných barev, které by bavlnu dobře obarvily za studena a přitom měly vysokou stálost v praní. Ještě před barvením jsem měla starosti s nanášením vosku, protože jsem neměla speciální nástroj, který se používá v dílnách vyrábějících batiku. Rozpuštěný včelí vosk jsem se snažila nanášet štětcem a vatovým tamponem na špejli, ale vosk tuhnul příliš rychle, ještě než se vsáknul do látky. Problém nanášení vosku jsem vyřešila přímým kreslením svíčkou na látku a dodatečným zahřátím.

Bylo zajímavé projít celým pracovním postupem od návrhu k realizaci, prakticky jsem si vyzkoušela to, co jsme se učili ve škole.

SUMMARY

MLUVKOVÁ, B.: HOUSEHOLD TEXTILE DESIGNING BY THE TECHNIQUE OF WAX BATIK

For my degree work I have chosen a pattern designing of bed clothes and curtains and their realisation.

The used materials are 100% cotton fabric and reactive dyes (shades: Yellow S-6G, Blue S-R, Turquoise V) stabilised by a sodium bicarbonate. For more resisting was used wax (a colourless candle).

Pattern design: I've got inspired by a mosaic and colours of nature. In a colour choice I have kept up with contemporary trends.

A Brief description of the project: 1) shaping plate making

2) cut of material

3) preparation of the dye

4) resisting

5) brush dyeing

6) After treatment:

- through washing with cold water

- washing with 80°C hot water

- 20 min soaping at 80°C

- temperature

- washing with hot and cold water

7) sewing

The bed clothes and curtains are design to be appropriate for installation in a flat in prefabricated house.

SEZNAM LITERATURY

1. Pleskotová, P.: Svět barev. 1987
2. Čechová, Z., Švejda, M.: Textil v bytě. 1987
3. Mihálik, B., Farkašová-Szomolányiová, K.: Ručně farbené a maľované textílie. 1983
4. Grube, E.J.: Islámské umění. 1973
5. McCabe, I.: Batik. 1985
6. Prášil, M. a kol.: Textilní chemie (návody na cvičení)
7. Časopisy Domov a Textil žurnál

